Yale'i Ülikooli õigusteaduskonna Avaloni projekt

President Woodrow Wilsoni 14 punkti

8. jaanuar 1918

Meie sooviks ja eesmärgiks on, et rahuprotsessid oleksid edaspidi täiesti avatud ning et nende käigus ei sõlmitaks ühtegi salakokkulepet ega võimaldataks nende sõlmimist. Vallutuste ja võimuvõitluste aeg on läbi. Samuti on möödas teatud valitsuste huvides sõlmitud ja tõenäoliselt mõnel ootamatul hetkel maailma rahu rikkumiseks mõeldud salalepete aeg. See rõõmustav tõik on praeguseks selgeks saanud igale riigimehele, kes pole oma mõtetes jäänud pidama juba ammu lõpule jõudnud ja möödanikuks muutunud aega. Tänu sellele saavad kõik õigluse ja maailma rahu saavutamise nimel tegutsevad riigid praegu või mõnel muul ajal anda teada enda ees seisvatest eesmärkidest.

Me astusime sellesse sõtta sellepärast, et meie õiguste rikkumine puudutas meid valusasti ning muutis meie rahva elu võimatuks. See olukord kestab senikaua, kuni õiglus saab taas jalule seatud ning maailm on lõpuks kaitstud tulevaste õigusrikkumiste eest. Me ei nõua selles sõjas midagi, mis on vajalik üksnes meile. Me nõuame, et maailmas valitseks kord ja selles oleks turvaline elada. Eriti aga nõuame, et see saaks turvaliseks kohaks iga meie kombel rahu armastava riigi jaoks, kes soovib elada oma elu, määrata ise omaenda ühiskondlik korraldus ja keda teised maailma rahvad kohtlevad õigesti ja õiglaselt, ilma jõumeetmete ja enesekeskse vaenulikkuseta. Kõik maailma rahvad on selles küsimuses tegelikult partnerid ning meie omalt poolt näeme väga selgelt, et vaid siis, kui kohtleme teisi õiglaselt, saab sama osaks ka meile. Seetõttu on meie programmi sihiks rahu saavutamine maailmas ning see meie seisukohast ainuvõimalik programm on järgmine.

I. Avalike ja avameelsete rahulepete sõlmimisel kaovad kõik rahvusvahelised erakokkulepped ja tekib diplomaatia, mille tulemusena täidetakse leppeid alati ausalt ja avalikkuse eest varjamata.

II. Väljaspool territoriaalvett jäävatel merealadel valitseb nii rahu- kui ka sõjaajal täielik navigeerimisvabadus, välja arvatud juhul, kui need on rahvusvaheliste meetmetega rahvusvaheliste lepingute jõustamiseks täielikult või osaliselt suletud.

III. Võimaluste piires tuleb kõrvaldada kõik majandustõkked ning kehtestada võrdsed kaubandustingimused kõikide riikide vahel, kes pooldavad rahu ja ühinevad selle hoidmise nimel.

IV. Tuleb anda ja võtta küllaldased tagatised, et vähendada riikide relvastust kooskõlas riigisisese ohutusega väikseima suurusjärguni.

V. Koloniaalnõuete kohandamine peab olema vabatahtlik, eelarvamusteta ja täielikult erapooletu ning selle käigus tuleb järgida rangelt põhimõtet, et kõikide suveräänsusküsimuste otsustamisel peavad kõikide asjassepuutuvate rahvaste huvid olema sama tähtsad kui selle valitsuse õiguspärased nõuded, kelle valdusõigust kindlaks määratakse.

VI. Kogu Venemaa territoorium tuleb evakueerida ja Venemaad mõjutavad küsimused peab lahendama viisil, mis kindlustab teiste maailma riikide vahel parima ja kõige vabama koostöö eesmärgiga saavutada Venemaa jaoks tõkestamatu ja vaba võimalus määrata sõltumatult kindlaks omaenda poliitiline areng ja riigi poliitika. Venemaale tuleb kinnitada, et teda oodatakse siiralt vabade rahvaste kogukonnaga liituma, ükskõik millise ühiskondliku korralduse ta ka ei kehtestaks. Samuti tuleb Venemaale kinnitada, et lisaks sellele ootusele saab talle osaks igasugune abi, mida ta vajab või soovib. See, kuidas Venemaa naaberriigid Venemaad lähikuudel kohtlevad, näitab kõige ehedamalt nende head tahet, nende tarka ja omakasupüüdmatut poolehoidu ning seda, kas nad mõistavad Venemaa vajadusi, kui need erinevad nende enda huvidest.

VII. Kogu maailm nõustub sellega, et Belgia tuleb evakueerida ja taastada ilma igasuguse katseta piirata suveräänsust, millele Belgial on sarnaselt teistele vabadele riikidele õigus. Käesolev akt on parim viis taastada riikide vastastikune usaldus üksteise seaduste vastu, mis on kehtestatud nende omavaheliste suhete reguleerimiseks. Ilma selle tervendava aktita on rahvusvahelise õiguse olemus ja sidusus alatiseks rikutud.

VIII. Kogu Prantsusmaa territoorium tuleb vabastada ning alistatud osad tuleb taastada. Et kõikide jaoks valitseks taas rahu, tuleb Prantsusmaale hüvitada Preisimaa poolt 1871. aastal tekitatud Alsace-Lorraine'iga seotud kahju, mis on peaaegu viiskümnend aastat rikkunud maailma rahu.

IX. Itaalia piiride taaskohandamine peab toimuma selgelt eristuva rahvusliku jaotuse alusel.

X. Kuna soovime näha Austria-Ungari rahvaid kindlalt ja kaitstult teiste riikide hulgas, tuleb neile anda vaba võimalus autonoomselt areneda.

XI. Rumeenia, Serbia ja Montenegro tuleb evakueerida; okupeeritud territooriumid tuleb taastada. Serbiale tuleb anda vaba ja turvaline juurdepääs merele; Balkani riikide omavahelised

suhted tuleb paika panna sõbralike nõupidamiste teel ajalooliselt väljakujunenud riigitruuduse ja rahvuse põhjal; Balkani riikide poliitilisele ja majanduslikule sõltumatusele ja territoriaalsele puutumatusele tuleb anda rahvusvahelised tagatised.

XII. Praeguse Osmanite impeeriumi türklastele kuuluvale osale tuleb kindlustada suveräänsus, kuid teistele Türgi valitsuse all olevatele rahvastele tuleb tagada vääramatu õigus elule ja täiesti vaba võimalus autonoomseks arenguks. Dardanellid tuleb kõikide riikide laevadele ja kaubandusele rahvusvaheliste tagatiste alusel vaba läbikäiguna alatiseks avada.

XIII. Rajada tuleb sõltumatu Poola riik, mis hõlmaks kahtlemata poolakate asustatud territooriume. Viimastele tuleks tagada vaba ja kindel pääs merele; nende poliitiline ja majanduslik sõltumatus ja territoriaalne puutumatus tuleks sätestada rahvusvahelises lepingus.

XIV. Erilepingute alusel tuleb luua üldine rahvaste liit, et tagada vastastikku suurte ja väikeste riikide poliitiline sõltumatus ja territoriaalne puutumatus.

Nende suurte vigade parandamisel ja õigluse jaluleseadmisel tunneme, et oleme kõikide ülalnimetatud valitsuste ja rahvaste partnerid, kes astuvad üheskoos imperialistide vastu. Meil ei saa olla erinevaid huve või lahknevaid eesmärke. Me seisame üheskoos kuni lõpuni.

Selliste kokkulepete ja lepingute eest oleme valmis võitlema senikaua, kuni need saavad tõelisuseks. Me teeme seda vaid sellepärast, et soovime õiglast ja jäävat rahu, mida on võimalik saavutada ainult peamiste sõjaõhutuste kõrvaldamise teel. Ja seda see programm ju ka teeb. Me ei ole kiivad Saksamaa suuruse pärast ning siinses programmis ei ole midagi, mis seda vähendaks. Me ei tunne vimma Saksamaa saavutuste, kõrgetasemelise õpetatuse ega rahuarmastava ettevõtlikkuse pärast, tänu millele on selle riigi areng olnud väga särav ja kadestamisväärne. Me ei soovi Saksamaa seaduslikku mõju ega võimu mingil viisil kahjustada ega tõkestada. Samuti ei soovi me Saksamaaga võidelda – ei relvadega ega vaenulike kokkulepete teel –, kui Saksamaa on valmis ühinema meie ja teiste maailma rahuarmastavate riikidega õigust, seaduslikkust ja õiglast kohtlemist tagavate lepete kaudu. Me soovime üksnes, et Saksamaa asuks nüüdses uues maailmas teiste rahvastega võrdsele kohale ega võtaks enam ülemvõimu.

© 1997 The Avalon Project.
Avaloni projekt: President Woodrow Wilsoni 14 punkti muudeti viimati 07.13.2005 16.37:34